

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 131/2022 Z. z. o niektorých opatreniach v oblasti dotácií v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu vyhláseného v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh nariadenia vlády“). Návrh nariadenia vlády je vypracovaný na základe § 15a zákona č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení zákona č. 89/2020 Z. z. (ďalej len „zákon o dotáciách“) a predkladá sa ako iniciatívny materiál, ktorý vytvára právne podmienky na jednorazové poskytnutie dotácie na podporu humanitárnej pomoci v rozpočtovom roku 2025 na úhradu stabilizačného príspevku.

Vzhľadom na pretrvávajúce negatívne ekonomické a sociálne dôsledky mimoriadnej situácie spôsobenej ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny, ako aj následky dlhodobého inflačného tlaku v hospodárstve Slovenskej republiky, sa v praxi naďalej prejavuje zvýšené finančné a personálne zaťaženie poskytovateľov sociálnych služieb. Rýchly rast cien energií, tovarov a služieb, spolu s pretrvávajúcim nedostatkom kvalifikovaného odborného personálu, spôsobuje významné obmedzenie prevádzkovej flexibility zariadení a negatívne ovplyvňuje dostupnosť a kvalitu poskytovaných služieb.

Sociálne služby sa v dôsledku týchto faktorov nachádzajú v dlhodobom tlaku na stabilizáciu pracovných síl, pričom fluktuácia zamestnancov (najmä zdravotníckych pracovníkov, opatrovateľov a odborných pracovníkov) prehĺbuje riziko obmedzenia poskytovania starostlivosti osobám odkázaným na pomoc inej osoby. Účelom novelizácie nariadenia je potreba stabilizovať odborný personál, ktorý zabezpečuje nepretržitú starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb podmienených odkázanosťou, zmierniť dôsledky inflácie na nákladovú štruktúru týchto organizácií a prispieť k zachovaniu kontinuity, dostupnosti a kvality sociálnych služieb, najmä pre osoby so zvýšenou mierou odkázanosti na pomoc spoločnosti. Podporí sa udržateľnosť systému sociálnych služieb v čase pokračujúcej mimoriadnej hospodársko-spoločenskej záťaže. Navrhovaná úprava tak predstavuje nástroj na stabilizáciu pracovnej sily v odvetví, v ktorom nie je možné poskytovanie starostlivosti prerušiť ani obmedziť, vzhľadom na charakter potrieb prijímateľov služieb a osobitnú právnu a spoločenskú povinnosť štátu chrániť najzraniteľnejšie skupiny obyvateľstva.

Návrhom nariadenia vlády sa umožňuje, v rámci dotácie na podporu humanitárnej pomoci v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej aj ako len „ministerstvo“) poskytnutie jednorazovej dotácie v rozpočtovom roku 2025 na účely vytvorenia právnych podmienok

- na stabilizáciu zdravotníckych pracovníkov v zariadeniach sociálnych služieb pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, u ktorých sa v rámci rozsahu poskytovaných odborných činností poskytuje alebo zabezpečuje zdravotná starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti, a to v súlade s § 12 ods. 1 písm. c) prvým bodom, § 16 ods. 1 písm. f), § 22, § 35 ods. 3, § 36 ods. 3, § 38 ods. 5 a § 39 ods. 5 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“); ide vo svojich dôsledkoch v odvetvovej pôsobnosti

ministerstva o zariadenia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti, ktorými sú zariadenie pre seniorov, špecializované zariadenie, zariadenie opatrovateľskej služby a domov sociálnych služieb,

- na stabilizáciu opatrovateľov v zariadeniach sociálnych služieb pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, zariadenie podporovaného bývania, denný stacionár, a to v súlade s § 12 ods. 1 písm. c) prvým bodom zákona o sociálnych službách,
- na stabilizáciu iných odborných pracovníkov, ktorými sú sociálny pracovník, asistent sociálnej práce, sociálny poradca, psychológ, inštruktor sociálnej rehabilitácie, špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, vychovávateľ, vychovávateľ pre osoby so špeciálnymi potrebami, asistent výživy/nutričný terapeut, logopéd, pracovník pre rozvoj pracovných zručností, komunitný pracovník, masér, pracovník pre záujmovú činnosť a terénny sociálny pracovník v zariadeniach sociálnych služieb pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, zariadenie podporovaného bývania, denný stacionár, a to v súlade s § 12 ods. 1 písm. c) prvým bodom zákona o sociálnych službách,
- na stabilizáciu opatrovateľov v rámci poskytovanej domácej opatrovateľskej služby, a to v súlade s § 12 ods. 1 písm. c) druhým bodom zákona o sociálnych službách.

Z poskytnutej dotácie na stabilizačný príspevok pôjde o úhradu nákladov zamestnávateľa na vyplatenie stabilizačného príspevku pre zamestnanca na vyššie uvedených pracovných pozíciách, ktorý je v pracovnom pomere dohodnutom na ustanovený týždenný pracovný čas

- vo výške 1300 eur, ak vykonáva pracovnú činnosť zdravotníckeho pracovníka, ktorým je sestra v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, domove sociálnych služieb, špecializovanom zariadení,
- vo výške 1 300 eur, ak vykonáva pracovnú činnosť zdravotníckeho pracovníka, ktorým je fyzioterapeut v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, rehabilitačnom stredisku, domove sociálnych služieb, špecializovanom zariadení, zariadení podporovaného bývania a dennom stacionári,
- vo výške 1 000 eur, ak vykonáva pracovnú činnosť zdravotníckeho pracovníka, ktorým je praktická sestra – asistent v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, domove sociálnych služieb a špecializovanom zariadení,
- vo výške 1 000 eur, ak vykonáva pracovnú činnosť zdravotníckeho pracovníka, ktorým je sanitár alebo ak vykonáva pracovnú činnosť opatrovateľa v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, rehabilitačnom stredisku, domove sociálnych služieb, špecializovanom zariadení, zariadení podporovaného bývania a dennom stacionári,
- vo výške 600 eur, ak vykonáva pracovnú činnosť opatrovateľa, ak ide o zamestnávateľa, ktorým je poskytovateľ domácej opatrovateľskej služby,
- vo výške 600 eur, ak vykonáva pracovnú činnosť sociálneho pracovníka, asistenta sociálnej práce, sociálneho poradcu, psychológa, inštruktora sociálnej rehabilitácie, špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, sociálneho pedagóga, vychovávateľa, vychovávateľa pre osoby so špeciálnymi potrebami, asistenta výživy/nutričného terapeuta, logopéda, pracovníka pre rozvoj pracovných zručností, komunitný pracovník, masér, pracovník pre záujmovú činnosť a terénny sociálny pracovník (ide o profesie spravidla v bezprostrednom priamom kontakte s prijímateľom sociálnej služby v rámci poskytovanej sociálnej služby) v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, rehabilitačnom stredisku, domove sociálnych služieb, špecializovanom zariadení, zariadení podporovaného bývania a dennom stacionári.

Navrhovaná výška príspevku pre jednotlivé pracovné pozície zohľadňuje okrem samotných možností štátneho rozpočtu riziko fluktuácie na jednotlivých pracovných pozíciách, náročnosť práce ako aj aktuálnu diferenciaciu odmeňovania.

Ak má zamestnanec, na ktorého má byť dotácia na stabilizačný príspevok poskytnutá, dohodnutý pracovný pomer na kratší pracovný čas, ako je ustanovený týždenný pracovný čas, navrhuje sa poskytnúť dotáciu v pomernej výške, určenej z výšky dotácie navrhutej pre príslušnú pracovnú pozíciu, ktorá zodpovedá tomuto dohodnutému kratšiemu pracovnému času.

Vzhľadom na mimoriadnu naliehavosť potreby riešenia stabilizácie zamestnancov v súvislosti s pretrvávajúcou mimoriadnou situáciou z dôvodu vojnového konfliktu na území Ukrajiny a jej dôsledkami na nárast miery inflácie a súvisiacu potrebu zmiernenia dopadov tejto mimoriadnej situácie aj na personálnu udržateľnosť zariadení dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti v odvetvovej pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa navrhuje sa, aby nariadenie vlády nadobudlo účinnosť dňom vyhlásenia.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi a nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými zákonmi, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná a s právom Európskej únie. Návrh nariadenia vlády nebol predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.

Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky v súlade s doložkou vybraných vplyvov bude mať vplyv na štátny rozpočet, bude mať pozitívny sociálny vplyv a nebude mať vplyv na životné prostredie, ani vplyv na informatizáciu, podnikateľské prostredie, na manželstvo, rodičovstvo a rodinu a ani vplyv na služby verejnej správy pre občana.